

YTTRANDE

Dnr
R 31-2026

1 (2)

Stf justitieombudsmannen
Mari Andersson

Regeringskansliet
Utrikesdepartementet

Yttrande över promemorian En översyn av det konsulära regelverket (Ds 2026:6)

(UD2026/04252)

Riksdagens ombudsmän har getts möjlighet att lämna synpunkter på promemorian.

Utifrån de aspekter som JO har att beakta vill jag säga följande.

Jag ser positivt på det bakomliggande syftet med utredningens förslag, dvs. en mer ändamålsenlig och tydlig reglering av den konsulära verksamheten.

I övrigt har jag följande synpunkter.

Utredningen föreslår en ny lag och en ny förordning. I den föreslagna lagen regleras bl.a. konsulärt ekonomiskt bistånd, vissa kostnader och en avgift för transport vid en kris utomlands. I den föreslagna förordningen regleras bl.a. konsulärt stöd och avgifter för den som beviljas konsulärt ekonomiskt bistånd och får konsulärt stöd i form av hjälp att överföra pengar från enskilda eller egna banktillgodohavanden eller liknande medel.

Besluts överklagbarhet

Beslut enligt den föreslagna lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol (14 § första stycket).

Enligt den föreslagna förordningen gäller följande. Beslut av beskickningar och karriärkonsulat om konsulärt stöd, avgift för konsulärt ekonomiskt bistånd och avgift för konsulärt stöd får överklagas till Regeringskansliet. Regeringskansliets beslut i ett överklagat ärende och om konsulärt stöd får inte överklagas. (21 §)

Utredningen för fram att det inte är lämpligt att förvaltningsbeslut om konsulärt stöd prövas i allmän förvaltningsdomstol eftersom det konsulära stödet är beroende av Sveriges internationella förbindelser. Jag har förståelse för detta.

Vidare redovisar utredningen helt kort bedömningen att konsulärt stöd inte utgör en civil rättighet enligt artikel 6.1 i Europakonventionen och att det därför inte finns

någon rätt till domstolsprövning av frågan (s. 210). Hur utredningen har kommit fram till den slutsatsen framgår inte närmare.

Jag är positiv till att den föreslagna regleringen medför en ökad tydlighet avseende vilka som ska kunna få konsulärt stöd. Det skulle emellertid kunna medföra att regleringen, åtminstone i något avseende, innebär att en enskild på rimliga grunder kan hävda en rätt till konsulärt stöd enligt nationell rätt av civil karaktär, jfr. Högsta förvaltningsdomstolens resonemang i t.ex. HFD 2019 ref. 10 och HFD 2019 ref. 43. Det fortsatta författningsarbetet bör enligt min uppfattning innehålla en analys av överklagandefrågan och hur överklagandeförbudet i förordningen förhåller sig till rätten till domstolsprövning enligt artikel 6.1 i Europakonventionen.

Avgifter

Enligt förslaget regleras avgiften för transport vid en kris utomlands i lagen medan övriga avgifter regleras i förordningen. Avslutningsvis vill jag framföra synpunkten att regleringen skulle bli mer överskådlig och tillämpningen sannolikt underlättas om bestämmelserna om de konsulära avgifterna reglerades i en och samma författning.

Yttrandet har beslutats av stf JO Mari Andersson. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Rebecka Rynning har föredragit ärendet och byråchefen Sara Johannesson har deltagit i beredningen.